

Spis treści

Słowo od Redaktorek 15

1. Inwencja 19

1.1. Ustalanie tezy głównej 21

Bibliografia 21

Wprowadzenie 21

1.1.1. Rozpoznawanie kwestii szczegółowej i ogólnej 23

1.1.2. Formułowanie kwestii szczegółowej i ogólnej 24

1.1.3. Sformułowanie tezy 25

1.1.4. Funkcjonalne sformułowanie tezy 27

1.1.5. Formułowanie propozycji 29

1.2. Rodzaje retoryczne 30

Bibliografia 30

Wprowadzenie 30

1.2.1. Rozpoznawanie rodzajów retorycznych 33

1.2.2. Rodzaje retoryczne wobec gatunków użytkowych 38

1.2.3. Funkcjonowanie rodzajów retorycznych 39

1.2.4. Harmonia rodzajów retorycznych 42

1.2.5. Stosowanie rodzajów retorycznych 44

1.2.6. Recenzja 45

1.2.7. Mowa sądowa 46

1.2.8. Autoprezentacja 47

1.3. Ustalenie *status* sprawy 48

Bibliografia 48

Wprowadzenie 48

1.3.1. Pojęcie i rodzaje *status* 49

1.3.2. *Status* w różnych rodzajach retorycznych 50

1.3.3. *Status* jako narzędzie analizy argumentacji 51

1.3.4. *Status* w opracowaniu tematu wystąpienia 53

1.3.5. Stan sprawy i argumentacja 53

1.3.6. *Status* w analizie dyskusji 54

1.3.7. *Status* i „trudne pytania” 55

1.4. Audytorium retoryczne 57

Bibliografia 57

Wprowadzenie 57

1.4.1. Czynna analiza audytorium 58

1.4.2. Dostosowanie mowy do audytorium 59

1.4.3. Bierna analiza audytorium 60

1.4.4. Mówca i audytorium 63

1.4.5. Kreowanie audytorium 66

1.4.6. Ocena problemu z punktu widzenia słuchacza 66

1.4.7. Językowe wykładniki obecności słuchaczy 67

1.4.8. Mówca w różnych sytuacjach retorycznych 68

1.4.9. Relacja między nadawcą a odbiorcą 68

1.4.10. Specyfika komunikacji medialnej 69

1.4.11. Zwracanie się do słuchaczy	69
1.5. Rodzaje dowodów	71
Bibliografia	71
Wprowadzenie cz. 1	71
1.5.1. Rodzaje argumentów	72
1.5.2. Źródła argumentów	73
Wprowadzenie cz. 2	74
1.5.3. Rodzaje sylogizmów	76
1.5.4. Przesłanki	76
1.5.5. Rodzaje wnioskowań	77
1.5.6. Entymemat	78
1.5.7. Elementy niejawne w komunikacji	78
1.5.8. Odnajdywanie presupozycji	79
Wprowadzenie cz. 3	82
1.5.9. Argumenty oparte na dedukcji i indukcji	83
1.5.10. Rodzaje przykładów	86
1.5.11. Przykłady nierówne	87
1.5.12. Wnioskowania indukcyjne	89
1.5.13. Argument z autorytetu	92
1.5.14. Analiza dowodzeń	93
1.6. Topika	98
Bibliografia	98
Wprowadzenie	98
1.6.1. Identyfikacja toposów	104
1.6.2. Toposy z porównania	105
1.6.3. Ambiwalencja toposu	106
1.6.4. Rozpoznawanie toposów	107
1.6.5. Topika dyspozycyjna	111
1.6.6. Złote myśli	113
1.6.7. Topos i wspólnota świata	114
1.6.8. Stereotypy	115
1.7. Prezentacja mówcy	116
Bibliografia	116
Wprowadzenie	116
1.7.1. Argumenty odwołujące się do różnych rodzajów przekonywania	117
1.7.2. Kreowanie ethosu 1	118
1.7.3. Ja mówcy a sytuacja urzędowa	120
1.7.4. Kreowanie ethosu 2	123
1.7.5. Praktyka kreowania wizerunku	125
1.8. Emocje w perswazji	128
Bibliografia	128
Wprowadzenie	128
1.8.1. Rozpoznawanie emocji	130
1.8.2. Językowe wykładniki emocji	131
1.8.3. Waloryzacja pozytywna	132
1.8.4. Emocje przeżywane	133
1.8.5. Emocje w perswazji dzieci	133
1.8.6. Emocje w dyskursie politycznym	134

1.8.7. Emocje i ich wykładniki w dyskursie politycznym	138
1.8.8. Pathos w przemówieniach inauguracyjnych	142
1.8.9. Nadużywanie emocji	144
1.9. Amplifikacja	147
Bibliografia	147
Wprowadzenie	147
1.9.1. Sposoby amplifikacji	148
1.9.2. Amplifikacja w tekstach komicznych	150
1.9.3. Amplifikacja pośrednia	151
1.9.4. Zastosowanie amplifikacji	152
1.9.5. Amplifikacja w pochwie	152
1.9.6. Praktyczne wykorzystanie amplifikacji	153
1.9.7. Amplifikacja elokucyjna	154
1.9.8. Pozastłowne środki amplifikacji	154
1.9.9. Toposy – źródło amplifikacji	155
1.9.10. <i>Loci communes</i> w amplifikacji	156
1.9.11. Amplifikacja i deprecjacja przez porównanie	157
2. Porządek mowy	159
2.1. Wstęp	161
Bibliografia	161
Wprowadzenie	161
2.1.1. Rodzaje wstępów	163
2.1.2. Formuła autorskiej skromności	165
2.1.3. Toposy tematyczne	166
2.1.4. Przyczyna pisania	167
2.1.5. Rekomendacja podmiotu retorycznego	168
2.1.6. „Granice toposu”	171
2.1.7. Wstęp bez topiki?	171
2.2. Opowiadanie	173
Bibliografia	173
Wprowadzenie	173
2.2.1. Opowiadanie w rodzaju sądowym	174
2.2.2. Opowiadanie jako autokreacja	177
2.2.3. Kreowanie opowiadań	178
2.2.4. Opowiadanie nieciągłe	178
2.2.5. Autobiografia jako uwiarygodnienie	180
2.2.6. Rodzaje opowiadań	181
2.2.7. Narracje w polityce	182
2.3. Argumentacja	185
Bibliografia	185
Wprowadzenie	185
2.3.1. Rozplanowanie treści	186
2.3.2. Porządki argumentacyjne	189
2.3.3. Budowanie argumentów	191
2.3.4. Odnajdywanie schematów argumentacyjnych	194
2.3.5. Błędy argumentacyjne	197
2.3.5.1. Ocena poprawności i siły argumentu	199
2.3.5.2. Struktura argumentu	202

2.3.6. Analiza argumentów	203
2.3.7. Debata szkoleniowa	207
2.3.8. Debata – zapis rozmowy	212
2.4. Refutacja	226
Bibliografia	226
Wprowadzenie	226
2.4.1. Opinia i wątplenie	228
2.4.2. Przeciwnie poglądy	229
2.4.3. Polemika do polemiki	229
2.4.4. Płaszczyzny sporu	232
2.4.5. Argumenty erystyczne	236
2.4.6. Funkcjonowanie argumentów erystycznych	238
2.4.7. Argumenty erystyczne i nieerystyczne	238
2.4.8. Tworzenie argumentów erystycznych	240
2.4.9. Różne „oblicza” perswazji	240
2.4.10. Krytyka personalna	244
2.5. Zakończenie	247
Bibliografia	247
Wprowadzenie	247
2.5.1. Kompozycja klamrowa	248
2.5.2. Miejsca wspólne zakończenia a sytuacja retoryczna	250
2.5.3. Przesłanie do audytorium	251
3. Elokucja	257
3.1. Cechy wystąpienia	259
Bibliografia	259
Wprowadzenie	259
3.1.1. Poprawność	267
3.1.2. Błędy w reklamie	268
3.1.3. Jasność i zawartość informacyjna tekstu	268
3.1.4. „Prosto i jasno”	270
3.1.5. Klarowne formułowanie myśli	271
3.1.6. Język specjalistyczny i zrozumiałość	271
3.1.7. Dobitność i precyzja w definiowaniu	272
3.1.8. Waloryzacja	272
3.1.9. Stosowność a relacja między nadawcą i odbiorcą	273
3.1.10. Wyrażanie ocen	273
3.1.11. Językowy wyraz stereotypów	273
3.1.12. Stosowność zewnętrzna	274
3.1.13. Styl i odbiorca	275
3.1.14. Naruszenia stosowności	276
3.1.15. Ozdobność	277
3.1.16. Osiąganie ozdobności stylu	278
3.1.A. Gatunki użytkowe	278
Wprowadzenie	278
3.1.A.1. Wybrane gatunki użytkowe	280
3.1.A.2. Teksty prasowe	281
3.1.A.3. Styl kancelaryjny	282
3.1.A.4. Komentarz prasowy	283

Bibliografia	283
Wprowadzenie	283
3.1.A.4.I. Publicystyka i retoryka	284
3.1.A.4.II. Argumentacja w komentarzach prasowych	287
3.2. Tropy	291
Bibliografia	291
Wprowadzenie	291
3.2.1. Peryfraz	295
3.2.2. Mówiąc omownie	296
3.2.3. Hiperbola	296
3.2.4. Metaforyczne definicje	297
3.2.5. Metafory obrazowe	297
3.2.6. Obrazowość	297
3.2.7. Porównanie metaforyczne	298
3.2.8. Tropy i ich funkcje	299
3.2.9. Perswazyjne wykorzystanie tropów	300
3.2.10. Środki stylistyczne i wartościowanie	301
3.2.11. Ocena funkcjonalności metafory	302
3.2.12. Funkcjonowanie metafor	304
3.2.13. Funkcje metafory i metonimii	304
3.2.14. Analiza funkcji metafor	305
3.2.15. „Siła” metafory	305
3.2.16. Wyrażanie ocen i emocji	308
3.3. Figury	310
Bibliografia	310
Wprowadzenie	310
3.3.1. Rozpoznawanie figur słów	314
3.3.2. Tworzenie figur retorycznych	314
3.3.3. Solecizm	315
3.3.4. Pytanie retoryczne	315
3.3.5. Stosowanie pytań retorycznych	317
3.3.6. Funkcje enumeracji	317
3.3.7. Figury powtórzeń	318
3.3.8. Funkcjonowanie figur retorycznych	319
3.3.9. Rozpoznawanie figur myśli	320
3.3.10. Figuralność i jej brak	321
3.3.11. Funkcje figur retorycznych	322
3.3.12. Figury kontaktu	323
3.3.13. Figury miejsca i czasu	325
3.4. Okres retoryczny	330
Bibliografia	330
Wprowadzenie	330
3.4.1. Problem zdefiniowania okresu retorycznego	331
3.4.2. Pojęcie okresu retorycznego	332
3.4.3. Retardacja sensu	333
3.4.4. Problem spójności okresu w języku polskim	334
3.4.5. Kolon i komma	336
3.4.6. Rozpoznawanie okresu retorycznego	337

3.4.7. Budowa periodu	338
3.4.8. Rozpoznawanie cech okresu retorycznego	339
3.4.9. Periodyczna budowa sentencji	339
4. Wystąpienie – przygotowanie i wygłoszenie	341
4.1. Słowo żywe	343
Bibliografia	343
Wprowadzenie	343
4.1.1. Rozpoznawanie tekstów mówionych i pisanych	345
4.1.2. Różnicowanie charakteru wypowiedzi	347
4.1.3. Przekształcanie tekstu mówionego w pisany	348
4.1.4. Przekształcanie tekstu pisanego w mówiony	349
4.1.5. Cechy tekstów mówionych	349
4.2. Techniki zapamiętywania	351
Bibliografia	351
Wprowadzenie	351
4.2.1. <i>Repetitio</i> (Powtarzanie)	1352
4.2.2. <i>Repetitio</i> 2	353
4.2.3. <i>Repetitio</i> 3	355
4.2.4. <i>Repetitio</i> 4	356
4.2.5. <i>Associatio</i> (Kojarzenie) 1	356
4.2.6. <i>Associatio</i> 2	357
4.2.7. <i>Associatio</i> 3	357
4.2.8. <i>Associatio</i> 4	358
4.2.9. <i>Associatio</i> 5	358
4.2.10. <i>Associatio</i> 6	359
4.2.11. <i>Associatio</i> 7	360
4.2.12. <i>Associatio</i> 8	360
4.2.13. <i>Associatio</i> 9	360
4.2.14. <i>Associatio</i> 10	360
4.2.15. <i>Immaginatio</i> (Wyobrażenia, wizualizacja) 1	361
4.2.16. <i>Immaginatio</i> 2	361
4.2.17. <i>Immaginatio</i> 3	362
4.2.18. <i>Immaginatio</i> 4	362
4.2.19. <i>Immaginatio</i> 5	362
4.2.20. <i>Immaginatio</i> 6	363
4.2.21. <i>Immaginatio</i> 7	363
4.2.22. <i>Immaginatio</i> 8	364
4.2.23. Zakończenie	364
4.3. Mowa ciała	365
Bibliografia	365
Wprowadzenie cz. 1. Komunikacja niewerbalna a reguła stosowności	365
4.3.1. Wywieranie wrażenia na innych	367
Wprowadzenie cz. 2. Funkcje układów gestyczno-mimicznych	368
4.3.2. Po co nam ręce?	370
4.3.3. Mimika a emocje	370
4.3.4. Znaczenie gestów	371
4.3.5. Wyrażanie emocji	375
4.3.6. Funkcje adaptatorów	377

4.3.7. Wyrażanie siebie	377
Wprowadzenie cz. 3: Pozycje ciała	378
4.3.8. Pozycja ciała a wiarygodność	380
Wprowadzenie cz. 4: Dominacja i uległość	382
4.3.9. Co mówi o Tobie Twoje ciało	383
Wprowadzenie cz. 5: Synchronizacja interakcyjna	384
4.3.10. Budowanie płaszczyzny porozumienia	386
Wprowadzenie cz. 6: Znaczenie ubioru	388
4.3.11. Stereotypowe postrzeganie stroju	388
4.3.12. Stosowność stroju	390
4.3.13. Ethos a powierzchowność	391
4.4. Wygłoszenie	392
Bibliografia	392
Wprowadzenie cz. 1	392
4.4.1. Etap przygotowań	395
4.4.2. Ciało i postawa	396
4.4.3. Poszukiwanie napięć	397
4.4.4. „Relaksacja Jacobsona”	397
4.4.5. „Drzewo”	399
4.4.6. „Ratunek – oddech”	400
4.4.7. „Szeptane Aaaa”	401
4.4.8. SOS w sytuacji tremy	403
4.4.9. Głos, mowa, wygłoszenie	404
Wprowadzenie cz. 2	405
4.4.10. Przygotowanie ciała do ćwiczeń	410
4.4.11. Prawidłowy oddech	410
4.4.12. Przepona	411
4.4.13. Wdech i wydech	412
4.4.14. Ćwiczenia fonacyjne i rezonacyjne (głosowe)– budzenie głosu	413
4.4.15. Eksperymenty głosowe	414
4.4.16. Doskonalenie brzmienia	415
4.4.17. Skuteczność w głosie – autodiagnoza	415
4.4.18. Głos w służbie logiki	416
4.4.19. Intencja przekazu w głosie	417
4.4.20. Własny tekst	417
4.4.21. Modulacja głosu	417
4.4.22. Pauzowanie	419
4.4.23. Artykulacja i dykcja	420
4.4.24. Wprowadzenie do ćwiczeń dykcji	422
4.4.25. Ćwiczenia wyrazistości wymowy samogłosek	423
4.4.26. Ćwiczenia wyrazistości wymowy spółgłosek	425
4.4.27. Wygłoszenie – analiza	427
4.4.28. Wygłoszenie mowy – analiza i praktyka	429
Klucze do wybranych ćwiczeń i przykładowe rozwiązania	433
Bibliografia	452
Indeks rzeczowy	456
Źródła ilustracji	463